

САҢА ОЛОХ

**АХСЫННЫ
10 КҮНЭ
СУБУОТА**

№№ 149-150
(9364-9365)

ХАҢЫАТ 1951 СЫЛ АЛТЫННЫ 15 КҮНҮТТЭН ТАХСАР

Чурапчы үчүкүр табуула

Улууска бу күннэргэ

ОЛОНХО ОҢУОРДЯАХ ТОЙУГА

Ахсынны 2 күнүгэр "Айыллаан" Сынныалант ки-
нигэр улуустаагы үөрэх уонна культура управле-
ниеларын тэрийинилэринэн аан дойду туһунан уоп-
сай уонна философскай хабааннаах өйдөбүлү биз-
рэр саха норуотун тылынан айымньытын
өйдөбүннүүгүнэн буолбут "Дьулуруйар Ньургун
Боотур" олонхону көрүү буолан ааста. Барыта 17
оскуолаттан 400-кэ оҕо кытынна. Сэттэ киһиттэн
састааптаах дьүүлүүр сүбэ председателинэн СР
үөрэбин министрствотун эбии үөрэхтээгин отде-
лын специалиһа, биир дойдулаахпыт Н.Н.Терютин
үлэлээтэ. Бу фестиваль сыалынан-соругунан
олонхо уус-уран тылыгар, баай фантазиятыгар, ой-
уулуур-дьүһүннүүр тылын илбиһигэр оҕону уһуйуу,
өй-санаа, майгы-сигили бастынын олонхо нөҥүө
инэрин буолар.

Саамай үчүгэй - оболор ыарырбаллаака ис-ис-
тэриттэн бааран туран оонньоотулар. Ордук Чу-
рапчы орто оскуолатта, улуустаагы гимназия, Соло-
вьев, Хадаар, Арыылаах орто, Чурапчы алын
сүһүөх оскуолаһара үгүс оҕону хабаан олонхо бары
силгигин ситэрэн киэнник арыдылар.

Ханнык бабарар олонхого буоларын курдук,
манна эмиз "Орто дойдуну тобулу үүнэн турар Аал-
луук мас" өрө үүнэн тахсан баран лабаалара алла-
раа намыһынан орто дойдуга эргиллэн кэлэллэр.
Арай байбал аннараа өттүгэр "Аал манан хайалар"
кэннилэриттэн кэлэр "дыапталга таас хайаларга"
тийиллэр. Маны ордук Соловьев орто оскуолатта
кыайа тутта. Урукку кэмнээби кыргыттар уобарас-
гарын арыдан кэрэ бэйлээхтик хааман-сиимэн на-
скалдьыһан, ыл-ырааһынан көрөн-истэн, ыллаан-
туойан, үөрэ-дьүөрэ үктэнэн бииттэн-биир Туйаа-
рыма Куолар киирэн истилэр. Кинилэри көрөн оло-
рон ама ким үөрбэт, долгуйбат буолуой? Ол да бу-
оллар, бири биир баһыйар. Туйаарыма Куо оруо-
лун ордук табыллан Чурапчы орто оскуолатын 11
кылааһын үөрэнээччитэ Саргылана Заболоцкая
арыйда. Аны Ньургун Боотурдарбытыгар тохтоон
ааһабын. Манна ырыа-тойук өттө кыаллыбата, ол
да буоллар санааларын түһэрбэккэ уолаттар ору-
олларын дьохуннук толордулар.

Улуустаагы гимназия, Чурапчы, Соловьев орто
оскуолаһара "тохсус добун манан халлаанна олох-
тоох улуутуйар Улуу Суорун аймахтарыгар",
быһата, үөһэ дойду абааһыларыгар тийини аны-
гы уоту-күөһү туһанан үчүгэйдик арыдылар. Ба-
рык-сарык, "содуомнаах соллон мэнэгэй иирбит,
оботтоох уот чупчурба дойду", дьэ, манна буолла.

Аны биирдирилэн олонхоһуттарга Хатылы орто
оскуолатын б-с кылааһын үөрэнээччитэ Толя Заха-
ров тэһнээгин булбата. Толя олонхонон
үлүһүйбүтэ ыраатта, сылтан-сыл сайдан иһэр. Ча-
кыртан сылдыар 1-гы кылаас үөрэнээччитэ Настя
Алексеева дьохуннаахтык туттан олонорон биридэ
динэн көрбөккө, чаас агара ийэн-куойан ис-иһит-
тэн олонхолоото. Кыраһый олонхоһут тыла-өһө
чуолкайа, тыына уһуна истээччилэри сөхтөрдө.

Бу фестивалга Гран-при хаһаайынынан Хаты-
лы орто оскуолатын үөрэнээччитэ Толя Захаров
ааттанна. Лауреаттарынан Чакыртан Настя Алексее-
ва, Чурапчытан Саргылана Заболоцкая, Бахсыт-
тан Саскылаана Попова, дипломантарынан Хада-
артан Надя Титова, Арыылаахтан Саша Дагданна,
Төлөйтөн Дима Хоютанов, Мугудайтан Аня Тарабу-
кина, гимназиятан Миша Васильев, Чурапчы алын
сүһүөх оскуолатынан Регина Барашкова буоллу-
лар.

Оскуолаһара бастагы миэстэни С.А.Новгоро-
дов аатынан Чурапчы орто оскуолатта бастаата, ик-
кискэ Соловьев орто оскуолатта табыста, үһүс миэ-
стэни улуустаагы гимназия ылла. Дьэ, ити курдук
аан дойдуга тийэ биллибит билиги бастын
олонхобутун оболорбут ситиһилээхтик туруорду-
лар. Фестиваль барытыгар күүс-көмө буолбут Чу-
рапчы алын сүһүөх оскуолатыгар (диетор П.Н.По-
сельская) улуустаагы үөрэх управлениетин аатыт-
тан махталбытын биллэрбит.

Е.ЕГОРОВА,
улуустаагы үөрэх управлениетин
специалиһа.

ТӨРӨПҮТТЭР ЛЕКТОРИЙДАРА

Чурапчы алын сүһүөх оскуолатын ШКМ кор-
пуһугар төрөллүттэр лекторийдара тэрээһиннээх-
тик үлэтин сабалаата. Барыта 72 төрөппүт уонна
корпус учууталлара актыбынай кыттыыны ыллы-
лар. Дьылээхтэр сахалыы сылаас алаадылаах
чэинэн төрөппүттэри көрүстүлэр. Икки бөлөххө
хайдыһан ирэ-хоро кэлсэтин табыста. Алта лектор
атастаһа сылдьан бөлөхтөрү кытта үлэлээтилэр.
Манна улуустаагы педиатр Нь.Э.Гоголева медицин-
скэй көрүү түмүктэринэн оҕо доруобуйатын
туһунан стэндэни туһанан сипилии кэлсээтэ. Үөрэх
управлениетин социальной педагога Башарина
С.В. "Оҕо уонна төрөппүт бырааптара", улуустаагы
дьиз кэргэн опекаһа уонна попечительствоһа отде-
лын специалиһа Никитина Д.Е. "Олекунство уонна
попечительство" диэн темаларга бэрт интэ-
риһинэйи кэлсээтилэр. Эдэр психологтар Макаро-
ва Л.Д., Баягантаев Г.Г. кыра саастаах оскуола
оболорун психологическай уратыларыгар уонна
ыарахан иитиһээх оболору кытта үлэ проблемала-
рыгар билигин олоххо оҕону кыра сааһыттан хай-
дах иитиһээх, хайдах сыһыаннаһаахха сөптөөх ак-
туальнай болпуруостары ырыттылар, элбэх ыйыты-
ларга эппизтээтилэр. "Доруобай тиистэр" диэн
оҕо тийһэ үүнүүтүн уонна тийһи хайдах харыстана-
рын туһунан оскуола фельдшерэ Тимофеева И.П.
бэсиздэ онордо.

Ити курдук, алта лектор төрөппүттэр мунаарар,
интэриһиргиир болпуруостарыгар эппизттэри би-
эрдилэр. Төрөппүттэр кинилэргэ уонна куорлус
учууталларыгар махтанан бардылар.

М.НЕУСТРОЕВА,
ШКМ корпусун социальной педагога.

ЭЛБЭҢИ БИЛЭН-КӨРӨН КЭЛЛИБИТ

Күһүнү каникулга бииһи Москва, Санкт-Пе-
тербург куораттарга күүлэйдээн, дуоһуа сынныа-
нан кэллибит. Бу тэрээһини республикабыт культу-
ра министерствота көбүлээтэ. Бииһини минис-
терство методиһа Галина Александровна Шелков-
никова салайан илдьэ сырытта. Манна республика-
быт бизэс улууһуттан тобус уруһуйга дьобурдаах
оболор муһуннубут. Москваба куораттар ики арды-
ларынаабы оҕо художественнай галереятыгар "Лю-
бовь моя - Якутия" диэн фестивалга кытынныбыт.

Бииһи манна үстүү үлэһэн кыттан дипломына-
нан наһараадаланныбыт. Новоуральск куорат
оболорун кытта билистибит, санаа атаастабыт.
Маны сэргэ аан дойдуга биллэр Третьяковскай га-
лереяһа, Софийскай соборго, улуу худуохунууһук
Илья Глазунов галереятыгар, А.С.Пушкин аатынан
уруһуй музейыгар, циркаһа, Кыһыл болуоссакка
сырыттыбыт.

Салгыы поезһынан айаннаан Санкт-Петербурга
тийдибит. Манна Эрмитажка, "Спас на крови"
храмна, Петропавловскай кириэппэскэ, ыраах-
таабылар сайынны резиденцияларыгар сырытты-
быт, Петергоф куораты көрдүбүт, элбэҕи билли-
бит, улуу худуохунууһуктар олохторун, үлэлэрин
кытта билистибит.

Бу умнуллубат түгэни бэлэхтээбит дьоммутугар,
Чурапчытаагы оҕо музыкальнай оскуолатын педа-
гогическай коллективыгар, директор Юрий Семен-
ович Толстоухова, учууталбытыгар Екатерина
Константиновна Захарова, ийэлэрибиз үлэлиир
тэрилтэлэригэр, аймахтарбытыгар сүбэ-ама, күүс-
көмө буолбуккутугар барба махталбытын этэбит.
Дьоллоох олобу, ыстаал доруобуйаны, үлэбизигэр
ситиһилэри баарабыт.

Саша ПОПОВА уонна Сардаана ПОТАПОВА,
Чурапчытаагы оҕо музыкальнай оскуола-
тын выпускницаһара.

ҮТҮВ САНАА ХОЛОБУРА

Улууска ахсынны ыйын 2 күнүттэн 10 күнүгэр
диэри инбэлииттэр декадалара ытылла турары-

нан, араас хайысхалаах дьаһаллар буолаллар.

Ол чэрчитинэн, саналыы үлэлээх-хамнастаах
Чурапчы сэлэниһэтин "Мэри Кэй", "Глорион", "Ам-
вей" фирма дистрибьютердара, бу фирмалар бо-
родууксуйаларын тарбастааччылар, бу үтүө дьаһал-
га кыттыһан, агардас аҕа оботугар үтүө санаала-
рын үлэстэн көмө онордулар.

Бу курдук үтүө санаа тиһигин быспакка салба-
на буоллар.

Дьиз-кэргэн кикнэ.

ИИС МАЯСТАРЫН БЫЫСТАПКАТА

А.П.Мунхалов аатынан хартыына галереятыгар
араас таһымнаах быыстапкалар тиһиги быспакка
ытыллаллар. Ол курдук, бу дьыл сэттинны 29-30
күннэригэр улуус дьахталларын форумун чэрчитин-
эн РФ Худуохунууһуктарын союһун чилиһэн, норуот
маастара, Чурапчы улууһугар сахалыы ийһи биер ба-
стакынан кизэн эйгэһа таһаарааччы, СР культура-
тын үтүөлээх үлэһитэ Агита Гаврильевна Платонова
үбүлүйүнэй быыстапката туруорулуна. 29-с
чыһыһаһа сарсыарда 11 чаастан быыстапканы
культура управлениетин духуобунаһа салаатын са-
биздиссэй В.Д.Пинигина кирири тылынан аста. Ки-
ни аныгы саха дьахтара общество олоһор сүгүсү
оруолун бэлиэтээн туран, Агита Гаврильевнаны 75
сааһын туолбут үөрүүлээх үбүлүйүнэн эбэрдэлээтэ.
Культура үлэһиттэрэ сахалыы сизиринэн чорроһоох
кымыһынан аһах туттулар.

"Чурапчы улууһа" муниципальной тэриллин
баһыһа И.Н.Аммосов үбүлээри дьаһалта аатыттан
эбэрдэлээтэ уонна Чурапчы улууһа тэриллибитэ 75
сылыгар аһамыт үбүлүйүнэй мэтээли үөрүүлээх
быһыһа-майыга туттарда. Ол кэннэ Агита Гавриль-
евнаны дьахтар комитетин салайааччыта, "Сахете-
леком" ААО илин эгэрдээби филиалык директора
С.Д.Васильева эбэрдэлээтэ, комитет аатыттан сэмэй
бэлэбин туттарда. Ол курдук, утуу-субуу эбэрдэ тыл-
лар этиллэн истилэр. Культура управлениетин на-
чальнига Д.Д.Попов, "Чурапчинка" ЧП салайааччыта
И.С.Никифорова, урут биригэ үлэлээбит коллегала-
рын ааттарыттан кииннэммит библиотечнай ситим
директора В.А.Платонова, улуустаагы ветераннар
сэбизтэрин председателэ М.Н.Матвеева, "Чурапчы"
ТХПК-тан истин-иһирэх тыллара, махталларын этти-
лэр. Быыстапканы үөрүүлээхтик аһыы А.Г.Платоно-
ва харда этиһинэн түмүктэннэ. Ылдьыттар саха
ийһин кэрэтин, оһуорун-мандарын тупсаһайын
көрөн сөхтүлэр. Агита Гаврильевна төрөппүт кыһа
Попова Зинаида Иннокентьевна быыспаккалаабыт
сиздэрэй кестүүлээх чаппараактара, хартыынаһара
кырдык даһаны саха дьахтара бараммат баай фан-
тазиялаһын, ийэттэн кыһыһыгар бэриллибит талба
талаанын кэрэһиттэрэ буоллулар.

А.ПИНИГИНА,
"Ай" студия кылаабынай специалиһа.

САҢА ПРОКУРОР АНАННА

Ахсынны 5 күнүгэр Саха Республикатын Проку-
рурун солбуйааччыта Никонев Владимир Николае-
вич кэлэн дьаһалта дьизигэр Чурапчы улууһугар
үлэһин аһамыт прокурорур Колмогоров Егор Вяче-
славовичи билиһиннэрдэ.

Улуус баһыһа И.Н. Аммосов, Улуус Мунһаһын
председателэ Г.В.Смирников, улуус баһыһын бас-
такы солбуйааччы Н.Н. Попов, улуус баһыһын соци-
альной болпуруостарга солбуйааччы А.С. Иустино-
ва, ЧГФКСИ ректора И.И. Готовцев, Чурапчы военко-
ма И.С. Данилов, ТХПК директора А.Т.Ноговицын
уонна атын управлениелар, тэрилтэлэр салайааччы-
лара көрүстүлэр.

Иннокентий Николаевич дьаһалта үлэтин би-
лиһиннэрдэ, биригэ ситимнээн сокуоннар туолуула-
рыгар үлэни ыһтарга дьаһалта куруутун бэлэмин
иһитиннэрдэ. Улууспут "спортивной Чурапчынан"
биллэр, оһон улуус спортивной-общественнай
олоһор көхтөөхтүк кыттыа диэн эрэлин биллэрдэ.

А.ЗАХАРОВ.

на олох" РИХ гу.

ЭР КИНИ – ЫАЛ БУОЛАР, АҢА УУХУН ТЭНИТЭР ҮРДҮК АНАЛЛААХ

Саха эр киһитэ орто дойдуга ураанхайы ууһата, саханы үксэтэ кэлэр үрдүк аналлаах. Кинээри ыччаттаах эрэ киһи бу орто дойдуга суолун-ниһин хаалларар. "Өтөх төкүргэстээх, сурт кэриэстээх" диин саха өһүн хоһооно оҕо-уруу төрөтөн олоххун салгыыр иэстээххин этэр. Сахалар итэҕэллэринэн оҕо сиргэ төрүүн иннинэ кута үөһэ иитиллэр, онно кинини айыылар албыллар. Куттара биэр кэмнэ албаммыт дьон кэлин бэйэ-бэйэлэригэр тардыһаллар. Ол аата айылыбыттарынан биэр аналлаахтар. Аналлааһын, анарын көрсөн, ыал буолар, оҕо төрөтөн орто дойдуга дьолун булар айыы оҕото диин буолар. Аналын булбатах киһи, киһи аһара диин толкуй баара. Сааһын силпит аһардас киһини сүөргүлүү, ардыгар аһына, намтата көрөллөрө. Киһи бу орто дойдуга дьолго төрүүр дииллэрэ. Ол аата хас биридди киһи бу орто дойдуга кэлбит аналын дьылға хаан төһө биэрэринэн, бэйэтэ кыаба тийэрэринэн толорон баран аннараа дойдуга аттаныахтаах. Толору дьоллоох киһи оҕо сылдьан ийэ-аҕа сылаас тапталыгар угултаныахтаах, ситэн баран дьахтар имэниэх тапталыгар умайахтаах, ыал буолан ийэ-аҕа буолар үөрүүтүгэр тиксизэхтээх, сааһыран олорон сизн оҕо миннигэс сытын билиэхтээх.

Эр киһи кэргэн ылар, аҕа ууһун тэнитэр, кэннигэр кэннээри ыччаты хаалларар, ара-спаанньатын салгыыр ытык иэстээх. Дьахтар былыр-былыргыттан "омук анала". Ол аата кэргэн тахсан эр киһиэхэ сүктэн барар, кинилэр уустарын дэлэтэр дьылбалаах. Эр киһи дьыа-кэргэн аҕа баһылыга буолан туран дьонун итэр-аһатар, хааччылар буолуохтаах, дьыа-уот туттан аал-уотун оттунар ытык иэстээх. Былыр бу өйдөбүлү сокуон курдук ылынан эр киһи дьыа-кэргэн инти-аһатын соругун толору сүгэрэ, сүөһү-ас иттэн күүһэ кыайарынан үлэлиир-хамсыыра. Кэлин, советскай кэмнэ, бу соругу толоруу, сүөһүнэн эмиз кыаллар кыахтааба. Ити биризмэбэ хас биридди эр киһи үлэлииргэр-хамсыырыгар усулуобуйа толору баара, үлэлээһин киһи быраабын, иһин быһытынан сыаналанара, үлэлээбэт биэр эмэ киһи баар буоллабына "тунядец" аа-тырара.

Билигин кэмнэ ыал буолуу, ыал не туруга уларыйда. Дьыа-кэргэннэ аҕа анардас-тыы баһылыыра-көһүлүүр эбэһэтэллэни буолбат буолла. Дьахтар бары өттүнэн-үөрэһинэн даһаны, үлэтинэн даһаны эр киһини кытары тэннэ турар кыахтанына. Сорох ыалларга дьахтар баһылыыры орулу ылар баар суол буолла. Дьыа ол да иһин эр киһи орула намтаата, аҕа оруолун үрдэтэххэ дэһэбит. Тыа сиригэр, ордук дэриэбинэлэргэ, хамнастаах (бюджеттан үбүлэнэр диин өйдөбүлгэ) үксэ дьахталлар үлэлииллэр. Эр дьон, сүөһүнэн, сүөһү көрүүтүгэр, оту-маһы булууга сылдьаллар. Бу кутаран дьыаппин эрэри, дьыа-кэргэннэ үл-харчы киллэрэр өттүнэн күүһэ-кыаба кэрэгэй соһуна биллэр. Бу баһаһыанна ыал буолууга дьайар. Туохлунан итээри кэргэннээххилин дьыаһы уолаттар, эр дьоннор аһыйаа суохтар. Кыргыттар даһаны үлэтэ суох, кинини кэргэн ылан итэр-аһатар кыаба суох киһиэхэ тахсаллар-туттунан эрдэхтэрэ. Үлэлээх-хамнастаах, дьыа-кэргэннэ итэр кыахтаах буолуу—ыал буолуу мэкитиэ.

Эр киһи кэргэн ылар кыһын сүрбэ сөбүлээн, таптаан, бэйэтэ таптан сөбүлэһин ылан ыал буолар. Ыал буоларга бастагы хардыһы онороочу эр киһи буолар. Хан-нык эрэ кэм иһигэр кыһыһынын биэргэ сылдьан, атыннык эттэххэ билсэн баран кини "Мизэхэ кэргэн кэлиэн дуо?" диин ыһытытыгар (хайаан да итинник тыл буолара эбэһэтэллэниэ суох) кыыс сөбүлэһин биэрдэбинэ кэргэнниин буолаллар. Бу, үксүгэр, эдэр сааска сылдьар кэмнэ сыһыаннаах. Кэмнэрин аларан кэбистэхтэринэ холбоһор уустугулар. Сааһырыт эр киһи сылдьар ыһа кыарыыр, онон кыһы (дьяхтары) кытары билсэр кыаба ачыыр. Холубур, эдэр дьон араас бизчэрдэргэ, үнүүгэ, о. д. а. сылдьар буоллахтарына сааһырыт киһи итиннэ биэрдэ эмэтэ сылдьыаба. Дьон сүөлүргүү көрүүгэ диин сэрэхтэһиһэ, тардыһаба. Кэнникинэн соробуун сылдьарга, олоһорго үөрэниһэ, ыал буоларга наадыбат да буолан хаалыаба. Эдэрдэр ыал буолууларыгар, үксүгэр, төрөппүттэрэ кемелеллэр, атахтарыгар туруохтарыгар дьэри өйүүллэр. Оттон сааһырыт киһи төрөппүттэрэ баар буоллахтарына кырдыаһас, сорохторо бэйэлэрэ кемеле наадылар буолуохтарын сөп. Онон эр киһи ыал буоларга эдэр сааһыгар сананара наада. Итинэн мин сааһырыттар ыал буолаллара кыаллыбат суол диин эппиллэр. Кинилэр, кэтамэйдийи барбака, олохторун оностоллоро наада. Маныаха тулаһыыр дьоннор-сэргэлэрэ, общество көмөтө эрийиллэр. Кинилэргэ анаан билсиппи кулууптара, дуруускалааһын курдук чугаһыннарар дьаһаллар наадалар.

Кэлин кэмнэ, аны, ыал буолууга биэр улахан мэхэинэн уолаттар, эр дьон арыгы-га ыларыыларга элбээн иһэрэ буолла, Маны статистика дакаастыыр. Арыгыга ылар-быт дьон кэргэн ылаахтары баарбыттарын да иһин киниэхэ тахсартан кэрэ анардар туттуналлар. Тоҕо арыгы иһитэ элбээбитэ, итинэн босхолонор суоллар бу туһунан, улахан проблемнай болпуруос. Биэр сүрүн биричиннэн, мин санаабар, эр дьон биэргэ үлэлиир-хамсыыр, билсиппэр кыахтара кэһилибитэ буолуон сөп. Киһи общест-ваннай харамай. Үөрэх этэринин "общество олоһон обществоотан тэини" кыаллы-бат. Общество көрдөөн, сороботхуйууттан тахсыһы арыгы иһитинэн "түмсэр", "аралдылар" буолулар. Маныаха кэргэн суохтар кэбэбэс охтоллор. Ол эрэри ба-рыларын биэр халыыпка уган "иһээчилэр" диин дьарылыктыыр сыһа буолуоҕа. Хайа, уонна кэргэн ылыт киһи дьыа-кэргэннэ иһигэр эппитиннэ үрдээн көнөр су-олга киирэрэ диин баар ээ. Итинник холобур элбэх. Онон кыргыттар (дьяхталлар) ыал буолар айылгыттан туора турбака бу болпуруоһу толкуйдаан, ыараннатан көрүө эти-лэр.

Биэр суол мэхэинэн анардас дьахтар оҕолоноро өрө тутулар буолбута буолар. Бу сөптөөх эрэри, ыал буолбака да эр оҕолонорун сөп, итэр кыахтааххын диин өйдөбүл тутар буолара буолуо. Былыр эрэ суох оҕолонор дьахтар туора көрүллэрэ, сэмэ-сунха буолара. Аҕа суох оҕо иһиттэ ыарахан, оҕо охсуулаах буолуон сөбүн өйдөххэ. Аҕааах, ийэлээх эрэ ыал толору (полноценнай) дьыа-кэргэн буола-рын умнумуохха. Аҕа дьыа-кэргэн тулаһын баһаната, эрэллээх истиэнэтэ.

Ыал буолууттан омукулут инники дьылбата, кэскилэ улахан тутулукаах. Оҕо-уруу төрөтөрүнэ, киһибит ахсаана эбилиһиннэ эрэ бары өттүнэн кыахлыт улаатыаба, сайдыытыт түстэниһэ. Саха ыла элбэтин, торбо буруолара унаардын, тизгэннэри-гэр оҕо чуор куолаһа чугдаардын диин алгыһынан бу ыстатыйабын түмүктүүбүн.

ТҮБЭНЭ

Алексей Слепцов авторскай балаһата

ОҕОБУН САХАЛЫЫ ААТТАА

Авторскай балаһам ааспыт нүөмэригэр сахалыы ааттары сэтинни, ахсынны ыйдарыгар күннэринэн бэчээттэпитим. Бүгүн тохсунну ыйга ханнык ааттар түбэһэллэрэ бэриллэр.

- 1, 2—Тускун, Кэскилээх.
- 3, 4—Албан, Айыһа.
- 5, 6—Харысхан, Барахсаана.
- 7, 8—Эркин, Хотууна.
- 9, 10—Талбан, Сахаайа.

- 11, 12—Талыман, Күндүүнэ.
- 13, 14—Арылхан, Саргылаана.
- 15, 16—Айаһаан, Сайдыһа.
- 17, 18—Мургун, Намыйа.
- 19, 20—Дойду, Чөмчүүнэ.
- 21, 22—Айхал, Сыралыма.
- 23, 24—Хомус, Алайа.
- 25, 26—Алгыс, Туйаарыма.
- 27, 28—Уран, Уйгууна.
- 29, 30—Дабаан, Алгыстаана.
- 31—Айаал, Санаайа.

Булт абылана

КУНУҔҔҔҔҔ КҮСТАНҔҔҔ

Күһүннү куска саалана, хоно-өрүү сылдьабыт. Тэкиндэ эбэ барахсан күһүннү ыраас-чэбдик салгыһа, нуурал кизээбэ бигэнэн сиркилэһүүрүнү мэндээбэр. Өтөр буола-буола сиккиэр тыл бигээтэбинэ урсунугар биллэ-биллибэт эрэбэ дол-гуннар ооннууллар. Муус манан холто кыыл "тыыкк-тыыкк" саһара-саһара аргыйы аҕай дайбанһыыр, салгыһа ыйамаһыты түһээт булдугар сүптү түһэр. Куула хатын чаран ап-араһас дьүһүнэ күн уотугар өссө сырдаан, бэйэтэ иккис күн кэриэтэ санда-арыйар. Тыһыааха чэбдигин, сибизһэин—күһүннү нуурал кизээ.

Биэргэ бултуур дьонум "Саһа олох" хаһыат редактора Афанасий Евстафьевич Чичигинаров, редакция суоппара Егор Дмитриевич Седалищев уонна Чурапчы теат-рын үлэһитэ Василий Васильевич Кузьмин. Бары даһаны "булт дьыа баран мунуука ытаабыт дьон". Мунха түһэрэн сөп буолар балыктыын ылыбыт, олохтоох кустар түһүннэр аһыйаһы сир өлөрдүбүт. Булчут кутаатын тула олоһон кэпсээн-илсээн ыра-атта. Оҕонньорбут хоту сылдьан хайдах бултаабытын туһунан сэлэргиир. Тутта-хап-та олоһоро бу астыгын-бастыгын, тыла-өһө, уобарастаан, ойуулаан этэрэ ылынна-рылааһын. Билиги, эдэрдэр, сөп буола-буола сэлэһэбиз, тыл кыбытабыт. Түүнүн фаралыы барыаһа диин тыл көтөбөн көрбүлүн киһибит олох сөбүлээбэтэ, ыһыппа-та.

Сарсыарда күн тахсыта кус сырыһа сүрдэннэ. Тыйаахтар, моонньовоттор бы-ысталай биэрбэһэ киирдилэр. Кынат тыаһа күһүгүратан, мэкитиһигэр буурба түһэ-рини сирилэтэн кэлэрэ, түһэн ээрэ кустар сомоһолоһо түһүүлэрэ, ууну хайа суруйан олоһоллоро хайа сааһыт сүрөһин битиргэппэтэбэй?! Этэргэ дьэри дьэ туттуммаха-ан-халтуммахтаан биэр эрэ, астына ытылаан, дуоһуһа бултууан хаал диир түгэн тосхойдо. Ытылаан битиргэти, сыһыһы-таһыы үлүгэрэ буола түстэ...

Икки дурданан сытаммыт 50-ча күһү өлөрдүбүт. Сарсыарда аһылык кэнниттэн Егор билиги кэрийэ бардыбыт. Баахыма диин алааска киирбилпит күөлүгэр кус толо-ру. Икки өттүнэн үөмэн киирэн, ким урут чугас киирбит ытар тыла кэпсэтиһибит. Күөлбүт тулатын оттообут буоланнар чугаһырга хайаан даһаны сыыллан киириэх-хэ наада этэ. Сиргэ ыга сытынан (по пластунски) үөмэн киирбизин. Арай үрдүбэр атаһа битигиририн, "луус" тына тыһар тыас иһиллэрин кытары соһууан тизэ эр-гиллибитим сиргэммит атыыр сылгы сизлэ арбаллан, кыһа туран аҕай турар эбит ээ... Сааһынан хаһыйахтаан, үргүтэн сир тэйттиим. Салгы сыллыыбар атыырым эмиз сүүрэн кэллэ. Эмиз мучумаан буола түстэ. Мин туруохпун, кустарбын көтүтүөхпүн баарбаппын. Кинизэх киһи сылла сылдьара олус олуона быһылаах, сөбүлээбэтэ... Киһим автомата силлиргэһини үлэлээтэ. Кустарбыт көтөн тахсан баран эргийиллэригэр орубуна мин үрдүбүнэн кэлиллэригэр олоһо түһэн ытылаан 2 күһү түһэрдим.

Кэрийэн кэлибитигэр дьоммут 6 күһү эбиммитэр. Күһэ 17-лин кустаах, күһүкү мунҕалаһынтан балыктаах, баай байаһаҕа махталлаах дьыа-кэргэммитин үөрдэ-көтүтэ дьыа-кэргэммитин уоплутугар айаннаатыбыт.

Өлөксөөн көрүдүөстэрэ

СОСЕД ДА АРААСТААХ

Өлөксөөн табаарыһыгар Ыстапаанна ыалларын туһунан үөрүү, мунатыйы былаастаах кэпсиэр:

- Бу сана дьыа туттан киирбит таһынаа ылым Мэхээлэ, дьыа, моһуок киһи түбэ-стэ.
- Киһитэ соһуйар:
- Ноо, ол хайдах, бэртээхэй уол курдук көрөбүн ээ... Бэрээдэгэ, үлэһитэ.
- Оо, орубуна эттин... Наһаа үлэһит буолан эрээдээтэ, саатар наар дьыэтин таһыгар ону-маны оноро, хасыһа сылдьар буолар. Кини фонугар мин мөлтөхтүк көстөбүн ээ... Кэргэним кинини көрө-көрө аалан сордоото... Хата ити Сэмэн үчүгэй сосед.
- Эс, хайдах диин эттэххини?
- Арыгыны сотору-сотору амсайар буолан абыраата. Кини фонугар мин кэм үчүгэйдик көстөбүн, соробор хайаан да ылабын...

ЫНЫРЫК УЛАХАН КАНИСТР

Өлөксөөн уолугар бензин иэс биэрбит киһититтэн тийэн аһаларыгар эттэ. Эдэр киһи элэс курдук өр буолбака төһөн кэллэ. Сүүрбэлээх канистрга толору аһалбыт. Ону көрөөт билиги киһибит хаһыйа түстэ:

- Тыый сүрүн доһоор, аата бу киһи ыһтаабын... Мин ынырык улахан канистрга кутан биэрбитим ээ...
- Уола өрө көрө түһэр, хардарар:
- Тыый, аҕаа, оттон орубуна бу канистрга кутан биэрбилпит дии?!

ТЫЛ ЭТИТИГЭР

Өлөксөөн муннаахха тыл этиитигэр тылланан таһыста. Этиитин манньык саһала-та...

— Күндү табаарыстар! Билиги ортобугар сорох олох да табаарыс буолбатах табаарыстар бааллар эбит ээ, табаарыстаар...

Нэһилиэк киэн туттар киһитэ

Бу күнүргэ биһиги Хоптоболоор биэр киэн туттар, туруу үлэһит дэгиттэр Дьобурдаах киһибит Иван Иванович Поисеев 60 сааһын туолла. Кини 1945 сыл ахсынны 5 күнүгэр аам-даам тымны мунутаан түһэн турдабына, Одьулуун Баайабатыгар дьон-сэргэ бөгөтө тобуоруһан үөскээбит "Хөтө чаранга" дьин сиригэр, буор ыбахтаах балаһанга төрөөбүтэ. Ийэтэ Ирина Ивановна, аҕата Иван Николаевич Поисеевтар колхоз биэр туттаах үлэһиттэрэ этилэр. Дьонноро оболорун оскуолаба үөрэттэрээри 1950 сыллаахха Одьулуунга көһөн кирибтэрэ. Ийэтэ Өрүүнэ барыта уон оболом-муттан, аҕыс оҕо хаалан киһи-хара буолбуттара. Ону таһынан эдьийдэрин Екатерина Николаевна оҕото сэттэ ыйдааһар тулааһа хаалбытын ылан итэннэр, барыта 9 оҕону көрөн-хараһан улаатыннар-быттара. Олор бары дьонго-сэргэ сирдэрбэт үтө үлэһит буоланнар, оболонон-урууланан олох олорон кэллилэр. Билигин 5 киһи баар, олортон икки балта Дирин бөлүөлүгэр олороллор. Саамай кыра Ирина Ивановна олохтоох участковой балыһаага санитарка-лыыр, Варвара Ивановна Дириннээһи музыкальнай оскуолаба теория учууталынан үлэһит. Оттон Мария Ивановна, Өлүөхүмэ куроратыгар олорор социальнай эйгэ үлэһитэ. Быраата Семен Иванович Поисеев, Уус-Алдан улуһун Тандатыгар олорор. Дэгиттэр талааннаах улууска, республикаба биллэр ырыаһыт, бу соторутаабыта 55 сааһын туолан өрөгөй сааһыгар сылдыар.

Иван Иванович кыра эрдэбиттэн 7-с кылааска дылы Одьулуунга үөрэммитэ. Ити кэмгэ биһиги киэн туттар киһибит, улуу тренер Дмитрий Петрович Коркин Одьулуун оскуолатыгар учууталынан үлэһиттэ. Кини аан бастаан манна үөрэнээччилэри уонна колхозтаах ыччаттары көнүл тустууга дьарыктаабыта. Дмитрий Петрович, айылбаттан эт-хаан өртүнэн дэгиттэр сайдылаах Иван Поисеев

евы сөбүлүү көрөн, бэйэтин секциятыгар сырытыннарбыта. Ол эрэри Иван Иванович сэттис кылаас кэнниттэн Мындааһааһа ахсыска үөрэнэ кирибтэ. Иннэ гынан улахан тренер биэр кэскиллээх тустуук буолар талааннаах үөрэнээччиттэн мааһыта. Ону Иван Поисеев доботторо букатын хойукка дьэри күлэн-оонньоон: "Тустууну быраһангы, Дмитрий Петрович Коркин курдук киһини ытатан турабын," — дьин дьээбэллилэрэ.

Ол эрэри Иван 1962 сыллаахха Чурапчы орто оскуолатыгар 9 кылааска үөрэнэ кириэн баран, эһиилги сылыттан В.Н. Оконешиников эрчийиитинэн волейбол көрүгүнэн утумнаахтык дьарыктанан барбыта. Ити көрүгү таһынан сахалыы атах оонньууларынан эмиз таһаарылаахтык эрчиллбитэ. Волейболга араас сылларга биһиги улуустук киэн туттар спортсменнара Алексей Собакин, Семен Пинигини, Петр Оконешиников, бырааттыы-убайды Николай, Дмитрий Федоровтары уонна Иван Флегонтовы кытта оройуоннарын чизин элбэхтик республикаба көмүскээбиттэрэ. Ол иһигэр тыа сиринээһи "Урожай" спортнай обществоса республиканскай күрэхтэһиитигэр II-с миэстэни икки төгүл ылары ситиспиттэрэ.

Орто оскуоланы бүтэрэн баран 1965 сыллаахха бүтэрэн Омскай куоракка зенитнай-ракетнай чааска биэр дойдутаахтара Юрий Баягантаевы, Тимофей Тоскины, Филипп Крониковы уонна Гаврил Адамсовы кытары үс сылы быһа биригэ сулуспалаабыттара. Сулуспаларын кэмизгэр саха уолаттара бастыһынар кэккэлэригэр сылдыбыттара. Армия кэнниттэн Иван Поисеев дойдутугар эргиллэн кэлэн баран, Одьулуунга туруу биригээдигэр үлэлээн СПТУ остолобуойун тутуспута. Оттон Дирин орто оскуолатыгар үрдүк үөрэхкэ бэлэмниир подгототительнай кылааска үөрэммитэ. 1969 сыл Горькай куоракка строительнай институтка, инженер-строитель идэтигэр үөрэнэ кирибтэ. Бу манна

үөрэнэр сылларыгар спордунан утумнаахтык дьарыктанарын быраһаптаа. Нуука уолаттарын кытта тэһнэ волейболга "Б" группата ситиһиллээхтик эрчиллэн, куруутун бастыһынар ахсааннарыгар сылдыбыта.

Сөбүлүү спордун көрүгүнэн букатын 1995 с. сааһырыар дьэри дьарыктанан, волейболга ситиһиллээхтик оонньообута. Итинэн кини, Иван Иванович спорду өрө тутарынан, чэбдик чөл олобу тутуһарынан ыччаттарга холобур эрз буолуон сөп.

1971 сыллаахха кэргэннэн дойдутугар кэлэн бастаан Мэлдэксингэ, оттон Хоптобо Дирингэр улахан "Эрилик Эристин" совхозка үлэлээн барбыта. Ол курдук столарнай мастарыскайга мас ууһун быһыытынан, кэлэн 12 сыл устата үлэлээбит кэмизригэр син балаһа элбэх уран тарбахтаах уус дьоннору кытта алтыспута. Нэһилиэк бастын мас уустара Афанасий Смирниковы, Василий Пестеревы, Николай Андреевы, Владимир Петровы у.д.а. кытта биригэ үлэлээбит сылларын билигин даһаны итин-истин, иһирэх тылларынан ахтан санаан ылар. Ол кэмгэ мастарыскайга, совхоз үгүс тутууларын уонна чааһынай дьон сана туттан кириэр дьикэлэрин холоудаларын, түнүктэрин

арааматын, ааннарын бэлэмнэн онороллоро. Ону таһынан сайылыктарга, кыстык фермаларга оһоһуулар хотоннор столарнай үлэлэрин эбэн кэбистэххэ, чакчы даһаны киһи мьыммат үтүмэн элбэх үлэтэ буолара. Итиник ырахан илии үлэтин чэпчэтээри, Иван Иванович бэйэтэ айан, санардан бизэрэн уонча станогы тупсаран онорбута. Ол курдук бастаан туран, холоуда түнүк арааматын оһоһуулар анаан поточнай линия онорон үлэлэспитэ. Станоктарга пневмотранспортер онорон, бөгүн-сыһын таһырдыа чөмөхтүү бырахтарар буолан, үлэ биллэрдик түргэтээбитэ да, чэпчээбитэ даһаны. Манна барытыгар техника биллилээх, Николай Гаврилевич Федулов сварочнай үлэтин онорон бизэрэн, мунура суох улахан көмөнү, өйөбүлү онорбутун туһунан кини махтал тылларынан ахтар. Бу үлэлэргэ совхоз салалатын өттүгүнэн туох да күтүүнээх өйөбүл оһоһуулаһабын, үлэһит киһи ааспытын кэннэ хомойон кэлсинир. Итинэ барытыгар кини бэйэтэ күүс өттүнэн, сүрэх баһатынан онорон үлэһэ киллэрэри уонна илии үлэтин чэпчэтэри ситиспитэ.

Бу бэртээхэй рационализаторскай үлэлэргэ сөптөөх докумуон оһоһуулан испэтэ, ол түмүгэр ситэри киэн эйгэс тахсан туһаныллыбака хаалбыттара.

Иван Иванович мань таһынан биэр бастаһынан бэйэтин мотоцикльы 1980 сыллаахха 12 вольталаах гына үлэлэтэри ситиһэн, дьоннору сөхтөрбүтэ. Ол мотоцикл билигин даһаны булка-алка сүүрдэ сылдыаллар. Эмиз мотоцикл моторунан үлэһит минитракторы нэһилиэккэ аан бастаан онорон үлэлэспитэ, тупсарыллан Кытай трактордарыттан итэһэ суох үлэһи сылдыар. Кини мань таһынан биэр тарбахха баттанар көмүс ууһа буолар.

Советскай былаас кэмизгэр үлэтэ үрдүктүк сыналанан, "Коммунистическай үлэ ударнига" бэлээнэ, элбэх грамоталарынан, дипломнарынан наһарадалаһыта.

Бу кэлин рынок кэмэ дьин аатыра-ра кэмиз, бэйэтэ сөптөөхтүк даһанан дьин-кэргэннэн бааһынай хаһаайыстыба тэринэн, 14 сыл устата үлэлээн кэллэ.

Кини оҕо эрдэбиттэн айылбаһа сылдыарын, бултуурун-алтырынын олус сөбүлүүрү. Күпүн, саас куска, куобаһа сылдыан сорсуннаахтык бултуура. Оҕо сааһыттан төрөппүттэрин кытта окко-маска тэһнэ үлэлэспитэ. Ол иһин 4 бэйэтин төрөппүт уолаттары олох кыра эрдэхтэриттэн үлэһэ-хамнаһа, булка үөрэспитэ. Ол иһин уолаттара аҕаларын утумнаан туруу үлэһиттэр, бэртээхэй булчуутар, туохтан да чаһыан турбакка, саһаны-сонуну онорон илэллэр. Улахан уол Степан билигин республикаба биллэр үлэлээх-хамнаһаах "Саго-газ" тэрилтэтигэр ыраах айаһа сылдыар перегощик-суоппар. Иккис уол Иван биһиги улуустук, республикабыт биэр күүстээх, биллилээх спортсмена. Үгүс республиканскай күрэхтэһииттэр чемпионнара, сүүрбэ саастааһар РФ спордун маастара буолбута. Билигин Дьоккуускай куоракка суут приставынан ситиһиллээхтик үлэһи сылдыар, Хабаровскай куоракка милиция үрдүкү оскуолатыгар кэтэхтэн үөрэнэр. Александр, улуустааһы ис дьыала сотруднига, юридическай факультетын IV курсун студена. Владик Чурапчытааһы техническай колледжка үөрэнэ сылдыар.

Дэи ити курдук үлэ, спорт ветерана Хоптобо нэһилиэгин биэр ытыктанар киһитэ Иван Иванович Поисеев, кэргэнэ Наталья Петровнаһын дьоллоохтук-соргулаахтык олорон, үлэлээн-хамнаан олобун биэр кэрдиис кэрэ кэмизгэр кэллэ. Кинилэр дьин-кэргэттэригэр инникитин элбэх ситиһиллэри, Иван Ивановичка өссө даһаны айтута сырыт дьин үтө санааны баһара хаалабыт.

Павел Федоров - Сомоҕо, Россия Суруйааччылары союһун чилиэнэ, СР културатын туйгуна. Хаартыскаа: И.И. Поисеев.

КРЕДИТТИН ТӨЛӨӨН

2000 сыллардаахха дьонно кредит түнтэлибитэ. Бэрт аһыах ахсааннаах кэлбитигэр үгүс учаратынан, комиссия быһаарытынан дьонно тийэн күүс-көмө, оборотнай средство буолан абыраабыта. Ол эрэри сорохтор ити ылбыт кредиттэрин төлүүргэ тизтэйбэттэр. Бэйэни салайыныыга кириинэн сибээстээн уонча кредити төлөөһүн болдьоро бүппүтэ ырааппытынан төлөөбөтөхтөрү суукка дьыала хомулла сылдыар. Кэлэр 2006 сылга ити дьыалалар суукка жиирэллэр. Этилибит болдьох кэнниттэн ханнык да претензия ылыллыбат. Испииһкэ кирибтэр бу ый иһинэн төлүүргэ тизтэйэргитигэр ыһырабын.

1. Иванов Семен Семенович-Ленин уул. 16, кв. 6.—9000 солк.
2. Максимов Николай Афанасьевич-Петр Алексеев уул. 26, кв. 2.—5000 солк.
3. Никитин Василий Васильевич-Красильников уул. 41, кв. 2.—9000 солк.
4. Новгородов Адкаид Львович-Тракторная уул. 4, кв. 4.—90000 солк.
5. Попова Алевтина Владимировна-Ярославская уул. 12, кв. 1.—5000 солк.
6. Дьяковская Гаврил Дмитриевич-Ленин уул. 62.—9625 солк.
7. Макаров Карл Васильевич-Полярная уул. 3.—9000 солк.
8. Матвеев Христофор Христофорович-Карл Маркс уул. 37.—6263 солк.
9. Пермякова Мария Феликсовна-Нидеми уул. 1, кв. 3.—9000 солк.
10. Петров Василий Николаевич-П. Алексеев уул. 20, кв. 1.—3000 солк.
11. Собакин Николай Павлович-Константинов уул. 7.—10000 солк.
12. Феофанов Василий Трофимович-Ленин уул. 1.—1000 солк.
13. Бушков Иван Иванович-Ярославская уул. 8, кв. 3.—1000 солк.
14. Быганова Лениана Семеновна-Колхозная уул. 31, кв. —9000 солк.
15. Городецкая Калитоллина Васильевна-Эрилик Эристин уул.3.—8000 солк.
16. Дьяковская Анастасия Филипповна-Минтээски алаһа 11.—7331 солк.
17. Кузьмин Николай Николаевич-Коркин уул. 1, кв. 4.—5000 солк.
18. Макаров Гаврил Гаврильевич-Аартык уул. 7.—9000 солк.
19. Попова Руслана Сидоровна-Октябрьская уул. 23, кв. 7.—3000 солк.
20. Сивцева Мария Андреевна-Октябрьская уул. 23, кв.2.—5000 солк.
21. Атласова Валентина Кирсановна-Минтээски алаһа 2, кв. 2.—7000 солк.
22. Макаров Николай Васильевич-Западная уул. 17.—5000 солк.
23. Горохов Константин Иннокентьевич-Тумуһахтаах 1.—6500 солк.
24. Осипов Николай Николаевич-Федоров уул. 31.—7998 солк.
25. Пермякова Розалия Петровна-Красильников пер. 3.—7000 солк.
26. Сивцев Семен Михайлович-Рабочая пер. 3.—9000 солк.
27. Собакин Константин Павлович-Пятилетка уул.20.—8000 солк.
28. Борисов Семен Николаевич-Колхозная уул. 27.—6000 солк.
29. Дьяковская Михаил Иванович-Минтээски алаһа 1 "а".—10000 солк.
30. Макаров Егор Кузьмич-Комсомольская уул. 2.—7858 солк.
31. Трофимов Алексей Степанович-Нерюнгинская уул.—8000 солк.
32. Федорова Галина Николаевна.—4000 солк.

Чурапчы сэлэһинньэтин баһылыгын э. т. С. А. САРГЫДАЕВ.

Спорт

Спорт

Спорт

БӨӨ ТАРАҕАЙ БИРИНЬИГЭР ҮГЭС БУОЛБУТ КҮРЭХТЭНИ

Сэттинньи 2—3 күнүригэр кыас Амма кырылыыр кумахтаах, аатырар Тэйэр хайалаах Мырыла сиригэр үгэскэ кубулуйбут күрэхтэһи — Прокимов Титович Брызгаев - Бөө Тараҕай бириһиһигэр улахан дьонго хапсабайга республикатааһы таһынаах турнир буолан ааста. Барыта 47 бөбөс Амма, Хангалас, Кэбээни, Чурапчы улуустарыттан, Дьоккуускай куораттан күүстэрин холоннулар. Саамай элбэх кыттааччы 55 уонна 62 кг ыйааһынаахтарга буолла.

Түмүккэ 55 кг Бүлүү ыччата Александр Иванов бастаа. Бу ыйааһында Чурапчы бөбөһө Эрчимэн Чельбердиров үгүс миэстэсэ тигистэ. 62 кг Чурапчытааһы институт студена Иннокентий Петров энкилэ суох чемпионнаата. 70 кг Мырыла баатыра Валерий Семенов бастаата, киникэ биэр дойдутааһа Агафси Саввин хоттордор даһаны, иккис миэстэлээх призэр мэтээлин кэттэ. 80 кг Диринтэн төрүттээх Василий Корякин эрэллээхтик чемпион аатын ылла. Оттон 80 кг үөһэ ый-

ааһынаахтарга биэр дойдутааһыт, билигин Хангаласка олорор "Мичил Бөбө" дьин аатынан биллэр Петр Ефимов бастаах миэстэни ылла. Ветераннарга 60 кг Дьоккуускайтан кэлбит Василий Алексеев кимикээ да бүдүрүйтэргэбэтэ. 70 кг Аммагтан Петр Карманов бастаата, бу бөлөххө биэр дойдутааһыт Виктор Попов үгүс бириһистээх миэстэсэ тигистэ. 80 кг Николай Баттахов дьин Амма улуһун ааттааһын кэнниттэн Мырыла күүстээх Василий Саввин иккис миэстэлээх призэрунан буолла.

Турнир мунутуур кыайылааһын быһаарар абсолютнай күөн көрсүһүүлэргэ 12 бөбөс таһыста. Бүтэһик хаалбыт икки эр бэрдэ сыралаах, тынааһынаах кириһилэрин түмүгэр хапсабай көрүнэр сөбүмэр ситиһиллэрдээх Петр Ефимов Василий Корякины кыһанан, биэстэ эстэр автомат саа хаһаайынынан ааттанна.

М.СИБИРЯКОВ, күрэхтэһи кылаабынай судьуйата.

БАРҒА МАХТАЛБЫН ТИЭРДЭБИН

Мин "Мелиорация" ПМК тэрилтэтигэр өр сылларга бортовой ЗИЛ массыынаба суоппарынан үлэлээн 1993 сыллаахтан пенсияба тахсан бочуоттаах сынныаланна олоробун. Үлэлээбит тэрилтэм Советскай Союз да кэмизэ билигин даһаны улууска биэр бастын үлэлэһинэн биллэр. Чакчы үлэһит коллектив буолан улууска кураан кэлбит сылларыгар ууну хаайар улахан быһыттары, муосталары, дамбалары, о. д. а. онортоон, оттуур хоһуналарга сингирдэр, дэхсилиир үлэлэри ыһтан тымныыны тымныы, куйаһы куйаас дьибээхэ үлэлээн-хамнаан тыа сирин олохтоохторугар көмөлөрө сүһкэн. Оттон биһиги пенсионердар үөрэбит эрз. Тэрилтэм дьон-салаатта үлэһэн эрз үлүһүйбэккэ дьонго-сэргэс эйгэс сыһыаннарынан, үөрэ-көтө көрсөллөрүнэн дьон-сэргэ убаастабылын ылаахтарын ылаллар. Биһиги, кырдыабастар, кинилэр үтө сыһыаннарыттан санаабыт көтөбүллэр. Улахан бырааһынныктарга (тэрилтэ сыл аһы бэлэтэһэр күнүригэр, үбүлүйдээх даталарга, кырдыабастар күнүригэр) ыһыран ыалдытталлар, сыналлаах бэлэхтэри туттаргыллар.

Быйыл мин Краснодар куоракка олорор кырдыабас ийэм олохтон туораабытыгар баран кэлэргэ тэрилтэм салаатата сайабылыаннаа суруйарын кытта харчынан материалнай көмөлө онордулар. Оттон мин сүрдээһин үөрдүм. Тэрилтэм салаататыгар, чуолан Василий Константинович Колесовка, кылаабынай бухгалтер Мария Ивановна Саввинаба, профсоюз председателэ Василий Васильевич Козловка, инженердэр Василий Васильевич Поповка, Константин Егорович Макаровка, тэрилтэм бары үлэһиттэригэр барба махталбын, баһыыбабын тиэрдэбин. Кинилэр сыралаах үлэлэригэр өссө үрдүк ситиһиллэри, тус олохторугар дьолу-саргыны, туйгун доруобуйаны баһарабын. Кэлэр саҕа 2006 сыл үчүгэйи эрз аһаллын дьин алгыһыбын.

В. В. ЛЕМЕШЕВ, ПМК пенсионер-суоппара, үлэ ветерана.

КӨННӨРҮҮ

"Саҕа олох" хаһыат бу дьыл сэттинньи 29 күнүгүс күнүмэрин иккис балаһатыгар "Улуу тренери утумнааһы" дьин Платон Коркин ыстатыйатын бэйэс абаһыгар журналист алаһынан сыһа таһыста. Оһон "Оттон салгыы С.Морфуну, Кол Иванова буолан Миһээһи дьин физкультурнай институтка үөрэххэ кирибллит" дьин этингэ "С.Морфуну" дьин "С.Макаров" дьин көннөрөн аһаргытыгар. Редакция ыстатыйа ааторыттан уонна туһааннаах дьонтон тахсыбыт албас иһин бырастыы гыналларыгар көрдөһөр.

Филиал Акционерного коммерческого
СБЕРЕГАТЕЛЬНОГО БАНКА РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
(открытого акционерного общества) СЕВЕРО - ВОСТОЧНЫЙ БАНК

Чурапчытаабы ыксаллаах быһыыга-майгыга
управлениетын инженерэ Л. К. ЖИРКОВА.

Виды платежей в ЕВРО	Процентная ставка по выплате (годовая)	Максимальный срок хранения	Максимальный срок хранения в евро	Максимальная сумма депонитов/кредитов в евро	Чистый доход за период
«До потребления Сбербанка России»	0,1%	Не ограничена	5 евро	Не ограничена	Да
«Умный вклад» Сбербанка России»	1%	3 лет	5 евро	Не ограничена	Да
«Евро - депозит Сбербанка России»	2,5 % 3%	1 месяц и 1 год	от 300 до 5000 евро от 5000 евро и выше	Депониты/кредиты не привносятся	Нет
«Евро - депозит Сбербанка России»	4% 4,5%	3 месяца и 1 год	от 300 до 5000 евро от 5000 евро и выше	Депониты/кредиты не привносятся	Нет
«Ев. Пре- депозит Сбербанка России»	3% 5,5 %	6 месяцев	от 300 до 5000 евро от 5000 евро и выше	Депониты/кредиты не привносятся	Нет
«Нател Евродепозит Сбербанка России»	3,5 % 7%	1 год и 10 лет	от 300 до 5000 евро от 5000 евро и выше	100 евро	Продукты евродепозитов
«Нател Евродепозит Сбербанка России»	6,5% 6%	1 год	от 300 до 5000 евро от 5000 евро и выше	100 евро	Продукты евродепозитов
«Отечий Сбербанк России»	6,5% 6,75 %	1 год и 10 лет	1000 евро 10 000 евро 100 000 евро 500 000 евро	100 евро	Да
«Отечий Сбербанк России»	6,75 % 7% 7,25 % 7,5 %	2 года	1000 евро 10000 евро 100 000 евро 500 000 евро	100 евро	Да

Тэрийэр комиссия.

561

Карпов К. Е., Макаровтар, Егорова Е. И.

редактор – 41-332, отделов – 41-265
5. e-mail: Ozarselak@shugan.yakht.ru

мн ПЕСТЕРЕВА Татьяна Михайловна олохун бипр

4 сумаахха энхүүдүүт YAZ-лекс наассынаахы. 100 д. с. Гур

Эдүгээрх Саямаагийн Константин, орооноо Валентин, Егор, Костя, хүн сириттэн олуус хомолтолохотук барьттарьнаа, эдүгээр Анна Дмитриевна, киин ороолоттар Сорокин,

"Сага олох" редакционной-издательской холбогч ГҮ. Оффсетной бичээт.
Саяагийн №№149-150 Тираж 2112. 09. 12. 2005 с. Бичвэрчкэ бариллинэ.

автор тус бэйхэтэ сүгэр.